

## Godkjent referat fra KOSTRA-PBM-møte 2019-05-09

### Til stede:

|                                |                                   |                                   |
|--------------------------------|-----------------------------------|-----------------------------------|
| Christin Krohn, RA             | Susanne Colding, KLD              | Sissel Karin Andersen, DiBK       |
| Heidi Fadum, Helsedirektoratet | Steinulf Hoel, Miljødirektoratet  | Leikny Gammelmo, Kartverket       |
| Petter Wiberg, KS              | Mari Olea Lie, KMD                | Torfinn Smines, KS, Eidskog komm. |
| Even Vaboen, KMD               | Stein-Owe Hansen, KS, Akershus fk | Una Voss Christophersen, KS       |
| Jørn Kr. Undelstvedt, SSB      | Svein Homstvedt, SSB              | Anne Rørholt, SSB                 |
| Dagfinn Sve, SSB               |                                   |                                   |

### Gjester

Aleksander Hagen, SSB

### Forfall

|                   |                   |                               |
|-------------------|-------------------|-------------------------------|
| Grete Sjøholt, KS | Kari Larsen, RA   | Marit Langen, DiBK            |
| Henning Berby, KS | Else Bredeli, SSB | Torgeir Railo, KS, Oslo komm. |

### Sakliste

| Sak nr. | Sak                                                                                                                                                                                                                                             | Behandling                |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| 1.      | Velkommen og dagsorden                                                                                                                                                                                                                          | Godkjenning               |
| 2.      | Mandat for arbeidet 2019                                                                                                                                                                                                                        | Informasjon               |
| 3.      | Innrapporteringen for 2018                                                                                                                                                                                                                      | Informasjon               |
| 4.      | Publiseringshyppighet i KOSTRA                                                                                                                                                                                                                  | Informasjon / Diskusjon   |
| 5.      | Publiseringsløsningen for KOSTRA-dataene                                                                                                                                                                                                        | Informasjon               |
| 6.      | Oppsummering av evaluering av tabellverket for PBM                                                                                                                                                                                              | Diskusjon                 |
| 7.      | Nye forskrifter:<br>a. Forskrift om beregning av selvkost<br>b. KOSTRA-forskriften                                                                                                                                                              | Informasjon               |
| 8.      | Regionreformen og konsekvenser for rapporteringen:<br>- Eget skjema for kulturminneforvaltning hos fylkeskommunen?<br>- Nye spørsmål om kulturminneforvaltning i skjema?<br>- Overføring av spørsmål fra kommuner til fylkeskommuner og staten. | Diskusjon/<br>Vedtak      |
| 9.      | Rapporteringskjemaene for året 2019 og 2020. Excel-utkast.<br>20Byggesak<br>20Plan<br>20Miljø<br>23<br>51                                                                                                                                       | Diskusjon/<br>Vedtak      |
| 10.     | «Lenke-rensing» i veiledningene                                                                                                                                                                                                                 | Informasjon/<br>diskusjon |
| 11.     | Arbeidsgrupperapporten 2019                                                                                                                                                                                                                     | Informasjon               |
| 12.     | Eventuelt                                                                                                                                                                                                                                       |                           |

## 1. Velkommen og dagsorden

Dagfinn Sve ønsket velkommen og det ble tatt en introduksjonsrunde for å gi alle nye medlemmer i gruppa en oversikt på «hvem-er-hvem». Siden 2018 er det skjedd følgende endringer i representasjon i arbeidsgruppa:

- Hogne Hove (KS Oslo) blir pensjonist og erstattes av Torgeir Railo (forfall til dette møtet)
- John Haugen (Miljødirektoratet) har byttet arbeidssted og erstattes av Steinulf Hoel.
- Anders Braaten (Kartverket) erstattes av Leikny Gammelmo.
- Øystein Nesje (KLD) er blitt pensjonist.
- Solfrid Foss (KLD) har meldt fra at KLD trer ut av gruppa og lar seg representere av direktoratene, slik det også er gjennomført for KOSTRAs arbeidsgruppe for vann, avløp og renovasjon (VAR-gruppa), men at de vil følge arbeidet og bidra direkte inn i Samordningsrådet. Til det ble det bemerket:
  - o det ligger i KOSTRA-prinsippene at «eier-departementene» skal bidra inn i arbeidsgruppene, i kraft av sitt eieransvar. Eieransvaret for PBM-gruppa er delt mellom KMD og KLD.
  - o I forlengelsen av dette tilligger det direktoratene (Riksantikvaren og Miljødirektoratet) et særskilt ansvar for også å opptre på vegne av KLD, og ivareta koordinerende hensyn ut over sitt eget forvaltningsansvar.

Det var ingen forslag til endring av dagsorden. Det ble opplyst at noen av møtedeltakerne hadde meldt forsinket ankomst til møtet og at rekkefølgen på saker kunne forventes å bli endret som følge av dette. KLD ved Kulturminneavdelingen ville delta særskilt på sak 8.

## 2. Mandat for arbeidet 2019

Svein Homstvedt tok en kort gjennomgang av KOSTRA-arbeidsgruppens mandat for 2019. Det var to nye mandatpunkter for 2019:

- «Evaluer tabellene på sitt område innen 1. april: Dekker de deres og andre brukeres behov mht. innhold og mulighet til å finne fram?
- Kartlegge eventuelt behov for hyppigere rapportering på sitt område.»

**Oppfølging:** Begge punkter vil bli/er fulgt opp av sekretariatet for KOSTRA-PBM-gruppa, og respons og konklusjoner vil bli lagt inn i arbeidsgruppas rapport til Samordningsrådet. Se også sak 4.

## 3. Innrapporteringen for 2018

Svein H. gikk gjennom status for skjemarapporteringen for 2018. Konklusjon per 9.5 2019 – «omtrent som i fjor eller litt bedre (og til dels mye bedre ved fristen 15. februar)».

Skjema 20Byggesak: 408 kommuner  
Skjema 20Plan: 409 kommuner  
Skjema 20Miljø: 400 kommuner  
Skjema 23 «Selvkost»: 400 kommuner  
Skjema 51: 18 fylkeskommuner (100 prosent)

Kommuner som ikke har rapportert etter eller flere skjema er ofte de samme fra år til år. Som for tidligere år savnes det sterkere lut overfor kommuner som ikke leverer. Det er KMD eller fylkesmennene som sitter på hjemmelsbruken eller virkemiddelapparatet her.

#### 4. Publiseringshyppighet i KOSTRA

Arbeidsgruppene har blitt bedt om å vurdere publiseringshyppigheten for KOSTRA – og dermed indirekte behovet for hyppigere rapportering. Arbeidsgruppens sekretariat videresendte et spørreopplegg for dette til arbeidsgruppas medlemmer.

Det har kommet inn noen svar. INGEN har så langt etterlyst hyppigere rapportering; arbeidsgruppa er tilfreds med årlig statistikk.

**Oppfølging:** Se sak 2.

#### 5. Publiseringsløsningen for KOSTRA-dataene

Aleksander Hagen fra Kommunikasjonsavdelingen holdt et innlegg om bakgrunnen for omlegging av produksjonsløsningen for KOSTRA-statistikkene og demonstrerte mulighetene i dagens Statistikkbank. Han fremhevet også KOSTRA-nøkkeltall-siden. Han rådet arbeidsgruppa til å samle erfaringer med dagens nøkkeltall-side, og så vurdere behovet for å splitte KOSTRA-PBM-nøkkeltall-tabellen opp i flere tabeller med flere nøkkeltall, forslagsvis etter inndelingen Plan, Bygg, Miljø.

Under diskusjonen ble det kort påpekt at saksområdet er stort, men at det også har vært en premiss om at hele arbeidsgruppas ansvarsområde som omfatter begge statistikkpubliseringene «Plan- og byggesaksbehandling» og «Miljøforvaltning» måtte la seg dekke inn av ett fåtallig sett med indikatorer. Dette har ført til at indikatorsettet har en faglig «skjevhet» med flest indikatorer på byggesaksbehandling og færre på plansaksbehandling og miljøforvaltning. Samtidig er området energi og klima (som er en del av statistikkpubliseringen på miljø) skilt ut med egne indikatorer, slik at det blir en inkonsistens i SSBs samlede publiseringsportefølje for området.

**Oppfølging:** Det sjekkes ut om det kan lempes på rammene for indikatorpubliseringene, konkret om vi kan få splittet knappen «Plan, byggesak og miljø» i hhv. «Plansaksbehandling», «Byggesaksbehandling» og «Miljøforvaltning». Hvis dette går for langt i oppsplitting, må vi iallfall arbeide for å få skilt ut «Miljøforvaltning», siden dette også er en egen statistikkpublisering.

#### 6. Oppsummering av evaluering av tabellverket (Statistikkbanken) for PBM

Svein H. viste til de førende prinsippene for hva som skal publiseres i KOSTRA-Statistikkbank-tabeller:

1. All skjemarapporteringen skal gjenspeiles i tabellene
2. Grunnlagstallene fra skjema er prioritert
3. Landstall skal estimeres, ikke summeres (derfor mangler de i stor grad nå, dessverre!)
4. Kommuneregnskap og selvkosttall skal integreres i statistikksidene for plan og byggesak
5. Organisering av tabellene internt i statistikksidene skal følge KOSTRAs funksjonskontoplan både for «[Plan- og byggesaksbehandling](#)» og «[miljøforvaltning](#)».

Anne R. forklarte kort hva som er status for tabeller per 15. mars, og hva som er på gang av nye tabeller som skal publiseres i Statistikkbanken 15. juni. Stikkord for løpet videre er: Kvalitetssikring, Omstrukturering, Flere tabeller, Nye tabeller og Økt brukervennlighet.

Skriftlige tilbakemeldinger på evalueringsspørsmålene er oppsummert her:

- Brukergrensesnittet er ok.
- Det stilles spørsmål ved datakvalitet: Har kommunene rapportert feil, eller ligger feilen hos SSB?
- Det stilles spørsmål om terminologi som er brukt.
- Forslag til nye datafelt – som i så fall krever ny rapportering:
  - antall reguleringsplaner med krav til planprogram (pbl. § 12-9),
  - antall reguleringsplaner med krav til planprogram lagt ut til offentlig ettersyn (samme som spm. C3.1 eller begrenset til reg.planer med krav til planprogram?)
  - antall reguleringsplaner med krav om konsekvensutredningHer ble det påpekt at dette har vært rapportert til KOSTRA flere år tidligere, men at det ble tatt ut fra og med rapporteringsåret 2018.

#### **Oppfølging:**

- SSB sjekker om det er behov for å rapportere reguleringsplaner med planprogram.
- SSB må sørge for at forkortelsene EAK, EKA og EKG i listene i «region-boksen» får en forklaringstekst.
- Det ble ønsket å få med variabelen «Andel planer sendt til høring som ble møtt med innsigelser», i lista over indikatorer.

## **7. Nye forskrifter**

En ny forskrift om selvkost er på trappene. Spørsmålet som gruppa skal vurdere, er om dette har noen virkning for KOSTRA-rapporteringen og i tilfelle hvilken.

Utgangspunktet er at kommuneloven gir rammer for hvordan selvkost skal beregnes, særlovene regulerer hvilke saksområder som skal omfattes av selvkostbestemmelsene.

Utkastet til ny forskrift anviser hvordan selvkost skal beregnes. Det er foreslått noen små justeringer, bl.a. innstramming på bruk av fond. Dersom forskriftsendringene vedtas, vil dette ikke få noen endringer for hvilke elementer som skal rapporteres til KOSTRA (på skjema 23), men den kan føre til at rapporterte tall blir beregnet noe annerledes enn før. Videre vil forskriftsendringen måtte gjenspeiles i veiledningen.

Forskriften ventes vedtatt i september, og får eventuelt konsekvenser for rapporteringen i 2021 for rapporteringsåret 2020.

**Oppfølging:** Even V. tar ansvaret for å oppdatere veiledningen for skjema 23 (skjemainnhold og skjematekst forandres ikke).

## 8. Regionreformen og konsekvenser for rapporteringen

Saken har ligget til forberedelse lenge, men ikke vært tatt opp til konkret drøfting tidligere, fordi innstillingen om regionreformen fortsatt ikke var klar. Susanne Colding fra KLD har jobbet mye med forarbeidene til reformen ut fra kulturminneperspektiv, og hun deltok i diskusjonen.

Riksantikvaren (RA) hadde på forhånd utarbeidet et notat med ønsker for rapporteringen, og SSB hadde tilsvarende utarbeidet et notat med sin forståelse og anbefalinger.

RA orienterte innledningsvis om årsak til og innhold i ønskene om endret rapporteringsinnhold for regionene for rapporteringsåret 2020 og framover: De nye regionene vil få utvidet ansvar for kulturminneforvaltningen overført fra RA. Fra årsskiftet 2019-2020 vil fylkeskommunene ha mellom 40 og 60 stillinger knyttet til kulturminner. Delegeringen fra RA fører med seg at både departement og RA vil ha behov for å se hvordan delegeringen følges opp i praksis. Det nye sakssystemet hos fylkeskommunene gir bedre muligheter til å ta ut informasjon til rapportering.

### Eget skjema for kulturminneforvaltning i fylkeskommunen

I utgangspunktet ville RA at all kulturminnerapportering fra fylkeskommunene skulle samles i et eget skjema, for at kulturminneavdelingene skulle få enklest mulig tilgang til det som skal rapporteres for eget ansvarsområde. Dette er det reist innvendinger mot av hensyn til konsistens i rapporteringen for hele fylkeskommunen, og samtidig ble det pekt på muligheten for å i større utstrekning benytte delegeringsfunksjonen i KOSTRA-skjemaportalen ved utfylling av skjema. (Det vil si at en KOSTRA-koordinator kan sende lenke til deler av skjemaet til faglige ansvarlige for rapporteringen. Etter utfylling av delene kan koordinator sende inn hele skjemaet.)

**Konklusjon og oppfølging:** RA frafaller krav om eget kulturminneskjema for fylkeskommunen. SSB forsøker å tilrettelegge skjemaet bedre for elektronisk delegering.

### Supplere skjemaet med nye spørsmål

Regionreformen medfører ikke at noen av spørsmålene i skjemaet er unødvendige. Derimot hadde RA på forhånd meldt behov for følgende nye spørsmål (og SSB hadde forsøkt å implementere disse i utsendt skjemautkast):

#### Kompetanse

1. Hvor mange årsverk har fylkeskommunen ansatt for:
  - a. Saksbehandling av arkeologi?
  - b. Håndtere dispensasjoner / fredning fra nyere tid?
  - c. Landskap / by arealplan?
2. Hvor mange engasjementer til kulturminnearbeid (dvs. personer til feltarbeid m.m.) har fylkeskommunen hatt siste år?

#### Straff

3. Hvor mange **anmeldelser** med utgangspunkt i kulturminneloven har fylkeskommunen levert inn siste året?

## Innsigelser

4. Hvor mange innsigelser har fylkeskommunen **varslet** med utgangspunkt i kulturminner, kulturmiljøer og landskap?
5. Hvor mange innsigelser har fylkeskommunen **reist** med utgangspunkt i kulturminner, kulturmiljøer og landskap?

Spørsmål 1a og 1b er tenkt til erstatning for dagens spørsmålsstillinger (bolk B, spørsmål 2a og 2b). De øvrige spørsmålene er nye.

Diskusjonen viste at det i hovedsak er støtte for de nye spørsmålene, men også at det er forhold som krever mer avklaring før de blir tatt inn.

### Foreløpige konklusjoner:

- Spørsmål 1 og 2 tas inn i skjemaet
- Spørsmål 3 vurderes ift. datatilfanget i kriminalstatistikken, overføringsverdiene til andre miljøkriminalitetsområder, og ev. behovet for utvidelse med nye variable (f.eks. om henleggelse m.m.)
- Spørsmål 4 trekkes av RA
- Spørsmål 5 kan tas inn i skjemaet

**Oppfølging:** Det nedsettes et lite **arbeidsutvalg** som i en workshop forbereder en innstilling, basert på de foreløpige konklusjonene, til neste møte 14. juni. Utvalget består av Christin (RA), Susanne (KLD), Stein-Owe (KS/Akershus fk) og Svein (SSB).

SSB kaller inn til workshop.

### Overføring av rapportering om innsigelser fra kommunene til RA og fylkeskommunene

Forslaget gjaldt innsigelser ut fra hensyn til kulturminnevern og kulturlandskap.

Fylkeskommunene er en av 4 statlige institusjoner som fremmer de fleste innsigelser til planer (de andre 3 er Fylkesmannen, Statens vegvesen og NVE). RA fremmer få innsigelser og har god oversikt over disse.

Forslaget fikk god mottakelse under diskusjonen. Arbeidsgruppa er enige om at det primært bør være avsender og ikke mottaker som skal ha oversikt over innsigelser og stå for rapporteringen. Det er en del prinsipielle og praktiske sider som må avklares, her kan nevnes:

- Fylkeskommunene kan pålegges å rapportere innsigelser til kommunene iht. KOSTRA-forskriften.
- KOSTRA-forskriften er hjemlet i kommuneloven og kan ikke nyttes overfor statsinstitusjoner. Statistikkloven gir derimot SSB mulighet til å pålegge statsinstitusjoner å rapportere etter en fastsatt mal. Det gis ikke kompensasjon eller unntak for rapporteringsplikten dersom institusjonene må legge om sine interne systemer eller rutiner. Men en slik overføring av plikt krever grundige saksforberedelser og beslutning på høyeste administrative nivå i SSB.

- Det vil kreve faglig kontakt og forberedelser med avsender-institusjoner for å klarlegge premissene og hvordan rapporteringen rent praktisk skal foregå. Tilsvarende vil det kreve mye forberedelse i SSB å omstrukturere rapporteringen ift. dagens skjemarapportering.
- En ev. overføring av rapportering kan derfor tidligst skje fra og med rapporteringsåret 2020 (i 2021), og må kanskje tas etappevis. RA og fylkeskommunen kan brukes som «case-study» for de praktiske spørsmålene knyttet til omlegging av rapporteringen.

**Oppfølging:** Videre framdrift drøftes i **arbeidsutvalget** og legges fram for KOSTRA-PBM-arbeidsgruppa til juni-møtet.

Sak til neste møte: Omlegging av rapportering vil kunne medføre brudd i tidsserier i Statistikkbank-tabellene. Arbeidsgruppa ønsker en orientering om utfordringer knyttet til vedlikehold av tidsserier, endring av oppsett i tabeller og statistikkbanken generelt. Ekspert fra Statistikkbanken vil bli invitert til neste møte.

## 9. Rapporteringsskjemaene for året 2019 og 2020. Excel-utkast

Skjemaene ble gjennomgått. Endringsforslagene er sparsomme, og noen av dem er vedtatt i 2018 for å implementeres i 2019-skjema.

### Skjema 20Byggesak

- Spørsmålet om behandling av erstatningsbygg i strandsonen (bolk D, spørsmål 3a) tas ut. Erstatningsbygg er ikke entydig definert, og kan derfor ikke tas inn i eByggesak som skal være framtidig kilde for KOSTRA-rapporteringen.
- Det legges inn en ekstra kontroll slik at innlandskommuner blir hindret i å feilaktig rapportere strandsonesaker og behandlingen av disse.

Det ble reist spørsmål om hvorfor ikke alle tiltak under pbl § 20-1, bokstav m («opprettelse av ny grunneiendom, ny anleggseiendom eller nytt jordsameie, eller opprettelse av ny fest grunn for bortfeste som kan gjelde i mer enn 10 år, eller arealoverføring, jf. matrikkellova.») er med i rapporteringen og statistikken. Dagens opplegg krever at saksmengden under «bokstav m» må deles ytterligere opp hvis spørsmålet skal tolkes direkte, mens det i veiledningen legges opp til at alle tiltak i bokstav m skal rapporteres. Svaret var at det hittil ikke har vært fremmet krav om en slik utvidelse, og kommunene ønsker å begrense oppgavebyrden og heller rapportere korrekt det som er. En ev. utvidelse av innholdet må komme som resultat av automatisert rapportering fra eByggesak.

**Konklusjon:** Bolk C5 endrer overskrift: «Opprettelse (deling) og endring av grunneiendom».

RA ønsker statistikk over bruksendringer av bygg, eksempelvis naust i strandsonen. Bruksendringer er en del av innholdet i eByggesak, og kan hentes derfra på sikt.

### Skjema 20Plan

Det ble i 2018 vedtatt følgende nye spørsmål som implementeres for 2019-skjema:

- Antall private planinitiativ til detaljregulering som kommunen har mottatt i rapporteringsåret
- Antall private planinitiativ til detaljregulering som kommunen ikke har villet fremme (avvist), jf. pbl § 12-8, 2. ledd.

- Antall innsigelser til kommuneplan og reguleringsplan begrunnet med til klima.
- Antall innsigelser til kommuneplan og reguleringsplan av begrunnet med klimatilpasning.

Det ble en diskusjon om berettigelsen av bolk H, sett i lys av oppgavebyrde, nytteverdi og alternative datakilder. RA har forsøkt å spore alternative datakilder ift. KOSTRA uten å finne slike.

**Konklusjon og oppfølging:** Bolken består i 2019-skjemaet. SSB sjekker rapporteringen på området de seinere årene.

### **Skjema 20Miljø**

I likhet med de andre skjemaene, er endringene (tilleggene) vedtatt i 2018: Kommunene skal oppgi:

- Om de har fastsatt snøscooterløyper etter nasjonal forskrift § 8 (isfiskeløyper – gjelder hele landet) og lengden på disse
- Om de har fastsatt snøscooterløyper etter motorferdselslovas § 5  
(«I kommunene Finnmark og Nord-Troms (kommunene Kvænangen, Kåffjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord) omfatter myndigheten også adgang til i forskrift å tillate kjøring ut av løypa på islagt vann for å raste.»).

Det var ingen kommentarer til skjemaet.

### **Skjema 23**

Her var det ingen varslede endringer, og ingen kommentarer til dette.

### **Skjema 51**

Skjemaendringene ble diskutert under sak 8.

## **10. «Lenke-rensing» i veiledningene**

Veiledningene må oppdateres, og noen av lenkene kan være enten uaktuelle eller tilpasset en mer gammeldags teknisk plattform.

**Oppfølging:** SSB vil modernisere lenkene i veiledningen, men trenger at tekst og henvisninger sjekkes av fagekspertise. Vi vil kontakte enkelte av PBM-medlemmene med spørsmål om bistand når det jobbes med veiledningen for 2019-rapporteringen, til høsten.

## **11. Arbeidsgrupperapporten 2019**

Arbeidsgrupperapporten vil ventelig utarbeides etter samme mal som i fjor – og åra før. Årets nye mandatpunkter vil måtte behandles særskilt, og vi må referere til prosessen og resultatene av behandlingen av kommunereformen. Fristen for rapporten er som vanlig 30. juni.

**Oppfølging:** Hvis mulig, vil SSB legge fram et utkast innen eller til møtet 14. juni. Lykkes ikke dette, må utarbeiding og kvalitetssikring tas kjapt etter møtet.

## **12. Eventuelt**

Ingen hadde meldt saker til «Eventuelt». Neste møte 14. juni ble bekreftet.